

ARAP DİLİNDE İZÂFET KAVRAMI, ÇEŞİTLERİ VE TÜRK DİLİNDEKİ KARŞILIĞI (BİR MUKÂYESELİ GRAMER ÇALIŞMASI DENEMESİ)*

*Mehmet Faruk ÇİFÇİ***

ÖZET

Bir yabancı dilin öğrenilmesi sürecinin başlangıcı aslında kişinin kendi dilini öğrenmeye başladığı andır. Çünkü insan kelimeler vasıtasıyla düşünür ve kelime dağarcığının elverdiği ölçüde anlar. Dolayısıyla bir başka dildeki terimlerin kavranabilmesi ilk olarak kişinin kendi ana dilinde bu terimlerin karşılıklarını bulmasına ve anlamasına bağlıdır. Bu noktadan hareketle Türkçe konuşan bir kişinin Arap dilinin kurallarını öğrenme vetiresi aynı kuralların kendi dilindeki karşılıklarını kavramasıyla başlayacaktır.

Arap dilinde izâfetler çok önemli bir yer tutar. Nitekim “dilde iktisat” şeklinde tâbir edilen az kelime kullanmak suretiyle çok şey anlatma metodu en işlek haliyle bu izâfetlerde gerçekleşir. Bir nesnenin bir kişiye âdiyeti, o nesnenin yapıldığı madde, bir olayın gerçekleştiği yer ve zaman gibi bir kelimeler zinciri oluşturmak suretiyle ifâde edilmesi mümkün olan kullanımlar Arap dilinde sözünü ettiğimiz bu izâfetler vâsıtasıyla iki kelimelik terkiplerle aktarılabilir. Dolayısıyla izâfet konusu kolay gibi görünmesine rağmen kompleks bir yapıya sahiptir ve terkiplerin mânâlarına vakıf olma noktasında Arap dilinde kullanılan izâfetlerin çeşit ve mânâlarını bilmek son derece önemlidir. İzâfetlerin bu kompleks yapılarını tam olarak kavrayabilmenin yolu da bu ifâdelerle Türkçedeki karşılıkları arasında bağlantı kurmaktan geçmektedir.

İşte bu çalışma,izâfet konusunda, iki dil arasındaki benzerlik ve farklılıkları tesbit etmek, bu tesbitler neticesinde de Arap dilini öğrenmeye çalışanların kendi dillerinden istimed ederek konuyu daha iyi anlamalarına ve kavramalarına yardımcı olmak maksadıyla gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Arap Dili, Türk Dili, İzâfet Kavramı, Mukâyeseli Gramer

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Yrd. Doç. Dr. Abant İzzet Baysal Üniversitesi İlahiyat Fak. Arap Dili ve Belağatı, El-mek: m.farukcifici@hotmail.com

THE CONCEPT OF İZÂFET (POSSESSIVE CASE) IN ARABIC LANGUAGE, ITS KINDS AND ITS EQUIVALENTS IN TURKISH LANGUAGE (A COMPARATIVE GRAMMER STUDY ESSAY)

ABSTRACT

The starting point of learning-process a foreign language is the moment that someone started to learn his own language. Because, human thinks with words and understands as far as his vocabulary allows. So, comprehension of a foreign language grammar terms depends on finding out and comprehension equivalents of these terms in his language. Starting from this point, we could say that a Turkish-speaking person's process of learning Arabic language grammar starts with his comprehension of the equivalent of the same grammar rules in his own language. This essay aims at establishing this identification in the context of izafet (possessive cases).

The possessive cases hold important place in Arabic language. Thus, the method of using less words and expressing much that named "economy in the language" occurs in these cases actively. The uses that could be expressed by forming chain of words like that some thing belongs to someone, the matter which made of it, the time or place where an event happened in, may be put in these possessive cases, that is, composition of two words. Therefore, possessive cases, although they seem simple, have a complex structure, and it's so important to recognize the possessive case, its kinds and meanings, related to know meanings of these compositions. The way to recognize these complex structure of possessive cases entirely is to make relations between these expressions and their equivalents in Turkish.

This essay aims to determine, about genitive cases, the similarities and differences between two language, so, to help who studies Arabic language in order to understand and comprehend the subject better taking advantage of their own languages.

Key Words: Arabic language, Turkish language, the concept of izafet, comparative grammar

Giriş

Bu çalışma, Arap dilindeki izâfet kavramıyla, bunun Türk dilindeki karşılığını gösterme ve bunların mukâyesesini yapma amacına yöneliktir. Bu yönüyle bir nevî karşılaştırmalı gramer çalışmasıdır.

Amaç, izâfet kavramı çerçevesinde iki dilin mukâyesesi olunca, çalışmada birçok kaynak kullanmak yerine, konuyu genel hatlarıyla veren temel kaynaklar asıl kabul edilip bunlar üzerinden karşılaştırmanın yapılması uygun görülmüştür. Çünkü izâfet kavramının detaylarına inmek, Türkçede hiç karşılığı olmayan, dolayısıyla mukâyeseye teriminin dışına çıkan bir takım unsurları karşımıza çıkaracak ve asıl hedefe ulaşmayı engelleyecektir. Bu yüzden Arap dilinin bir özelliği olan ve genel olarak "Kelime sonlarının âmillerin değişmesiyle lafzen veya takdiren değişmesi"¹ ya

¹Kemalüddin Ebulberekât el-Enbârî, *Esrâru'n-nahv*, Thk: Berekât Yûsuf, 1. Basım, Beyrut, Dâru'l-Erkam, 1420/1999, s. 45.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/12 Fall 2013

da “Kelime sonlarının çeşitli âmillerle ve anlamdaki değişiklikler sonucunda değişmesi”² şeklinde târif edilen i‘râbla alakalı meselelere çok fazla değinilmeyecektir.

Çalışmada önce, genel hatlarıyla Arap dilinde ‘izâfet’, sonra bunun Türk dilindeki karşılığı olan ‘tamlamalar’³ ve son olarak da bunların mukâyesesi işlenecektir.

I. Arap Dilinde İzâfet Ve Çeşitleri

a. Arap Dilinde İzâfet:

Arapçada izâfet bir nahiv konusu olup, genellikle gramer kitaplarının “mecrûrât” bölümünde işlenir⁴.

İzâfet: *İki isim arasında, aralarına ikinci ismin ebediyen mecrûr olmasına sebep olan bir cer harfî takdir edilmek suretiyle yapılan bir nisbettir*⁵. Ya da: *Bir ismin mânâsına açıklık kazandırmak için ikinci bir ismi ona izafe etmeye (bağlamaya) izâfet denir*⁶. İzâfette birinci isme “muzâf”, ikinci isme ise “muzâfunileyh” denir⁷. Muzâfunileyh olan ismi, mecrûr kılan âmil ise muzâf olan birinci isimdir⁸. Mesela (كتاب الطالب) yani ‘öğrencinin kitabı’ dediğimiz zaman bu tamlamada “tâlib” kelimesi “kitap” kelimesinin mânâsına açıklık kazandırmakta ve mânâsına tamlık getirmektedir. İşte bu açıklık kazandırma ve tamlama işine “izâfet”, yani “isim tamlaması” denir⁹.

İzâfetmuzâf olan kelime tenvin almadığı gibi tesniye ve cemi için gelen “nûn” harfini de kabul etmez. Buna göre ‘hocanın iki kitabı’ demek için tesniyenûnu düşürülür ve (كتاب الأستاذ) denir. Aynı şekilde ‘dersi yazanlar’ derken de cemînûnu düşürülür ve (كاتبو الدرس) denir¹⁰.

Diğer yandan ileride izâh edileceği gibi izâfet, izâfet-i ma‘neviyye olunca muzâf olan isim harf-i ta‘rîf almaz. Mesela (كتاب الأستاذ) denmez, (كتاب الأستاذ) denir¹¹.

Yine muzâf olan ismin muzâfunileyh olan isimle umum-husus açısından eşit olmaması gerekir¹². Mesela (ليث الأسد – Aslanın aslanı) örneğinde iki isim arasında umumîlik açısından eşitlik söz konusudur. Dolayısıyla bu şekilde yapılacak bir izâfet yanlıştır. Ancak birbirine müsâvî olan bu iki kelime özel isim olursa izâfet yapılabilir. (محمد خالد – Hâlid’in Muhammedi) örneğinde olduğu gibi.

² Yakup Civelek, *Arap Dilinde İ‘râb Olgusu*, 1. Basım, Ankara, Araştırma Yayınları, 2003, s. 26.

³ M. Meral Çörtü, *Arapça Dilbilgisi Nahiv*, İstanbul, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 1998, s. 340.

⁴ Bkz. EbulkâsımMahmud b. Ömer ez-Zemahşerî, *el-Mufasssal fi ‘ilmi’l-luğa*, 1. Basım, Beyrut, Dârulhyâi’l-ulûm, 1410/1990, s. 103; CemaleddinİbnHişâm el-Ensârî, *ŞerhuKatrû’n-nedâ ve Bellü’s-Sadâ*, Beyrut, el-Mektebetü’l-Asriyye, 2003, s. 282; Molla Câmi, Abdurrahman b. Ahmed, *el-Fevâidü’z-Ziyâiyye*, İstanbul, Salah Bilici Kitabevi, Ts., s. 189; Mustafa el-Ğalâyînî, *Câmiü’d-durûsi’l-‘Arabiyye*, Kahire, Daru’l-Hadis, 2005, s. 584; Hacı Mehmed Zihni, *el-Müntekabve’l-Muktedab (İki eser bir cilt halinde basılmış)*, İstanbul, Marifet Yayınları, 2008, s. 269.

⁵ el-Ğalâyînî, *Câmiü’d-durûsi’l-‘Arabiyye*, s. 584.

⁶ Çörtü, *Arapça Dilbilgisi Nahiv*, s. 339.

⁷ Hacı Mehmed Zihni, *el-Muktedab*, s. 269.

⁸ el-Ğalâyînî, *Câmiü’d-durûsi’l-‘Arabiyye*, s. 584.; Genel kabul böyle olmakla birlikte dil felsefesi ile uğraşan bazı âlimler muzâfunileyhinmecrûr olmasını muzâf ve muzâfunileyh arasında bulunan ancak hazfedilen bir harf-i cere bağlarlar. Muzâf olan kelime hazfedilen bu harf-i cerin yerine geçip o harf-i cer gibi amel etmektedir. Mesela غلام يزید izâfetinin aslı غلام لزيد şeklindedir. (Bkz: el-Enbârî, *Esrâru’n-nahv*, s. 206)

⁹ Çörtü, *Arapça Dilbilgisi Nahiv*, s. 339.

¹⁰ el-Ğalâyînî, *Câmiü’d-durûsi’l-‘Arabiyye*, s. 587.

¹¹ el-Ğalâyînî, *Câmiü’d-durûsi’l-‘Arabiyye*, s. 587.

¹² Birgivi, *İzhâru’l-esrâr*, Hzr. Nevzat Yanık, SâdiÇöğenli, I. Baskı, Ankara, 1998, s. 60.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/ 12 Fall 2013

Muzâf bazen muzâfunileyhten müzekkerlik ve müenneslik alır. Bunun tam tersi de mümkündür. Ancak bunun için muzâfın, muzâfunileyhtenmüstağnî olmaya ve muzâfunileyhin de muzâfın yerine kâim olmaya uygun durumda olmaları gerekir. Mesela (قَطِيعَتُ بَعْضِ أَصَابِعِهِ) denilebileceği gibi (أَصَابِعُهُ قَطِيعَتُ بَعْضِ) demek de mümkündür. Ancak muzâf (كُلُّ) kelimesi olursa bu durumda te'nîs daha uygundur. (يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ) örneğinde olduğu gibi¹³.

Sıfatın mevsûfaizâfeti de caizdir. Ancak bu durumda muzâflamuzâfunileyh arasına (من) harf-i cerinin gelmesi uygun olmalıdır. Bu açıdan (كِرَامِ النَّاسِ، عِظَامِ الْأُمُورِ) gibi aralarına harf-i cer almaya elverişli terkipler doğrudur¹⁴.

Bir de 'edne'l-mulâbese' denilen durum söz konusudur ki, bir şey başka bir şeye aralarındaki geçici münasebet sebebiyle izâfe edilir. Mesela (مَقْعَدُهُ فِي الْحَافِلَةِ) (terkîbinde, kişinin bir müddet için oturduğu koltuk hakkında, sanki kişiye âitmiş gibi 'onun otobüsteki koltuğu' denir. "لثَلَاثَ لَيَالٍ وَ (أَيَّامَهَا)Üç gece ve bu gecelerin gündüzleri için" örneği de bu tür izâfetin yaygın olarak verilen örneklerindedir¹⁵. Bu kullanımlar aynen Türkçede de mevcuttur.

Arapçanın bir özelliği de, mânânın karışma ihtimali yoksa muzâfın hazfedilip muzâfunileyhin onun yerine geçmesidir. Mesela (وَأَسْأَلُ أَهْلَ الْقَرْيَةِ) (وَأَسْأَلُ الْقَرْيَةَ الَّتِي) yani "O yerleşim yerinin halkına sor." anlamı kastedilmiştir¹⁶. Bu şekildeki kullanımlara belâğât ilminde "mecâz-ı mürsel" denir ki mahalliyet alakası gözetilerek mecaz yapılmıştır¹⁷. Yani insanların içinde yaşadığı mahal zikredilmiş fakat o mahalde bulunanlar kastedilmiştir.

Arapçada muzâf olup olmama yönüyle isimler;izâfeti mümkün olmayan isimler, izâfet yapılması da yapılmaması da mümkün olan isimler ve dâimaizâfet halinde kullanılan isimler olarak üç kısma ayrılır.

İzâfeti mümkün olmayan isimler: Bunlar zamirler, ism-i işaretler, ism-i mevsuller, şart ve istifhâm isimleridir. Ancak (مُزَافًا) muzâf olarak gelebilir.

İzâfet yapılması da yapılmaması da mümkün olan isimler: Bunlar (كِتَابٍ، غِلَامٍ) gibi isimlerdir.

Dâimaizâfet halinde kullanılan isimler: Bu isimler de kendi içinde müfrede muzâfolanlar ve (مَنْ، مَدْرَ، مَدْرَ، مَدْرَ، مَدْرَ) gibi cümleye muzâf olanlar olarak taksim edilirler.

Müfrede muzâf olan isimler de iki kısımdır. Şöyle ki birinci kısımda olanlar (عِنْدَ، لَدَى، لَدَى، بَيْنَ) gibi her zaman bir müfrede (yani ister müsennâ ister cemî olsun sadece kelimeye) muzâf olarak gelen ve ne lafız ne de mânâ itibariyle muzâfunileyhten ayrılmayan, daha açık bir tâbirlemuzâfunileyhi hiçbir şekilde hazfedilmeyen kelimelerdir.

İkinci kısımdakiler ise bazen lafız, bazen de mânâ itibariyle müfrede muzâf olan yani

(بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ، وَ كُلًّا وَعَدَّ اللَّهُ الْحُسْنَى¹⁸، مِنْ قَبْلِ، لَا غَيْرُ)

örneklerinde olduğu gibi muzâfunileyhi lafız itibariyle düştüğü halde mânâ olarak mevcut olan (أُولَ، دُونَ، فَوْقَ، تَحْتَ، بَيْنَ، خَلْفَ، وَرَاءَ، إِزَاءَ، حِذَاءَ، قَبْلَ، بَعْدَ، كُلِّ، بَعْضٍ، جَمِيعٍ) gibi kelimelerdir¹⁹.

¹³ el-Ğalâyînî, *Câmiü'd-durûsi'l- 'Arabiyye*, s. 587.

¹⁴ el-Ğalâyînî, *Câmiü'd-durûsi'l- 'Arabiyye*, s. 588.

¹⁵ İbrâhim Mustafa, *Ihyâü'n-nahv*, Kâhire, Lecnetü't-te'lifve't-terceme ve'n-neşr, 1959, s. 76

¹⁶ Yusuf 12/82

¹⁷ Bununla alakalı olarak bkz. Ali el-Cârim, Mustafa Emin, *el-Belâğatü'l-vâdiha*, Mektebetü'l-İlmi'l-hadîs, 2005, s. 135.

¹⁸ Nisa 4/95

¹⁹ Bu mevzu ile alakalı tafsilat isteyenler Mehmet Zihni Efendi'nin el-Muktedab isimli eserinin 268-282. sayfalarına bakabilirler.

b. İzâfet Çeşitleri

Arapçada lafzî ve mânevîizâfet olmak üzere iki çeşit izâfet vardır:

b.a. Mânevîizâfet: Mânevîizâfet, muzâfın sıfat olmadığı, muzâfunileyhinde bu muzâfınma'mûlu olmadığı izâfet çeşididir²⁰. Diğer bir târifle, muzâfınma'mûlüneizâfe edilmiş bir sıfat olmadığı izâfettir²¹. Buna izâfet-i mahza, ya da izâfet-i hakîki denir²². İzâfet denilince akla bu izâfet çeşidi gelir²³.

Mânevîizâfet, eğer muzâfunileyhma'rife ise ta'rîf, muzâfunileyh nekre ise tahsîsifâde eder²⁴.

Bu izâfetin gayesi, muzâfıma'rife yapmak ya da onu tahsîs etmek gibi mânâ ile alâkalı faydalar olduğu için buna mânevîizâfet denmiştir. Hakiki izâfet denmesinin sebebi ise muzâfınmuzâfunileyhenisbet edilmesidir ki izâfetten kasıt budur²⁵.

Mânevîizâfet kendi içinde dört kısma ayrılır. Bunlar şu şekilde sıralanabilir:

1. Zarfiyye: Bu izâfette muzâfunileyhmuzâfa zarf olmuştur ve aralarına bir (في) harf-i ceri takdir edilir²⁶. (عذاب القبر) örneğinde olduğu gibi. Burada kabir azabı derken kastedilen (عذاب في القبر) yani kabirdeki azaptır²⁷.

2. Beyâniyye: Bu izâfette (من)mânâsı kastedilir²⁸. Muzâfunileyhmuzâfın cinsini ifâde eder²⁹. (خاتم فضة) Gümüş yüzük örneğinde olduğu gibi³⁰.

3. Lâmiyye: Bu izâfette ihtisas ve mülkiyet anlamı vardır³¹. Mânevîizâfet daha çok bu anlamda kullanılır³². (غلام زيد, يد عمرو) misallerinde olduğu gibi³³. Burada kastedilen elin Amr'a, çocuğun da Zeyd'eât oluşudur.

4. Teşbihîyye: Bu izâfette müşebbeh bih müşebbehe³⁴izâfe edilir ve muzâf ile muzâfunileyh arasına bir (كاف) harf-i ceri takdir edilir. Mesela (انتثر لولو الدمع علي ورد الحدود) örneğinde 'gözyaşının incileri' derken kastedilen 'inci gibi gözyaşları'; 'yanakların gülü' derken de 'gül gibi yanaklar'dır³⁵.

²⁰İbnHişâm, *ŞerhuKatru'n-nedâ ve bellü's-sadâ*, s. 282

²¹İbnü'l-Hâcib, *el-Kâfiye*, İstanbul, Fazilet Neşriyat, Ts. (İzhâr ve 'Avâmil ile beraber) s. 42; Molla Câmî, *el-Fevâidü'z-Ziyâiyye*, s. 188.

²²Hacı Mehmed Zihni, *el-Muktedab*, s. 273.

²³Çörtü, *Arapça Dilbilgisi Nahiv*, s. 341.

²⁴Molla Câmî, *el-Fevâidü'z-Ziyâiyye*, s. 188. ; Hacı Mehmed Zihni, *el-Muktedab*, s. 273.

²⁵el-Ğalâyînî, *Câmiü'd-durûsi'l-'Arabiyye*, s. 586.

²⁶el-Ğalâyînî, *Câmiü'd-durûsi'l-'Arabiyye*, s. 584.

²⁷Çörtü, *Arapça Dilbilgisi Nahiv*, s. 343.

²⁸İbnHişâm, *ŞerhuKatru'n-nedâ ve Bellü's-Sadâ*, s. 283

²⁹el-Ğalâyînî, *Câmiü'd-durûsi'l-'Arabiyye*, s. 584.

³⁰İmam Birgivi, *İzhâru'l-esrâr*, s. 62.

³¹el-Ğalâyînî, *Câmiü'd-durûsi'l-'Arabiyye*, s. 584.

³²İmam Birgivi, *İzhâru'l-esrâr*, s. 62.

³³İbnHişâm, *ŞerhuKatru'n-nedâ*, s. 283; İmam Birgivi, *İzhâru'l-esrâr*, s. 62.

³⁴Belâğatta teşbih konusu için bkz. Ali el-Cârim, Mustafa Emin, *el-Belâğatü'l-vâdiha*, 2005, s.27.

³⁵el-Ğalâyînî, *Câmiü'd-durûsi'l-'Arabiyye*, s. 585.

b.b. Lafzî İzâfet: Muzâfin ma'rifeliğini ya da tahsîsini ifâde etmeyen, sadece lafızda tahfif için yapılan izâfetdir. Bu izâfette muzâf ya ism-i fâil, ya mübâlağalısm-i fâil, ya ism-i mef'ûl, ya da sıfat-ı müşebbehe olup bunların ya fâillerine ya da mef'ûllerine muzâf olmaları gerekir³⁶.

(ضارب زيد, معمور الدار, حسن الوجه) (misallerinde olduğu gibi)³⁷.

İzâfetin bu çeşidinde, beş durumda muzâf olan kelimenin lâm-ı ta'rif alması söz konusudur. Bunları kısaca aktaralım: 1. Muzâfin müennâ olması (الضارب زيد) 2. Muzâfin cem-î müzekker olması (الضاربون زيد) 3. Muzâfunileyhin lâm-ı ta'rifli olması (الضارب الرجل) 4. Muzâfunileyhin lâm-ı ta'rifli isme muzâf olması (الضارب رأس الرجل) 5. Muzâfunileyhin, lâm-ı ta'rifli bir kelimeye râci zamire muzâf olması (بالرجل الضارب غلامه) مررت³⁸.

II. Türk Dilinde Ad Tamlaması, Çeşitleri ve Arap Dilinde Bunların Karşılığı Olan İzâfetler

Konuya girmeden önce Türkçe gramer kitaplarında Arapçadaki izâfete karşılık gelen ad tamlamaları hakkında genel bir bilgi verilecektir. Ancak burada şuna dikkat çekilmelidir ki Osmanlı'nın son dönemlerinde yazılmış olan Türkçe gramer kitaplarıyla Cumhuriyet'ten sonra yazılan gramer kitapları arasında şaşırtıcı derecede farklar vardır. Osmanlı'nın son döneminde yazılmış olan gramer kitaplarında izahlar ve verilen terimler neredeyse tamamen Arapça iken, günümüze yaklaştıkça yazılan eserlerde bu durum farklılık arz etmekte, hatta bazı ifâdeler anlaşılmamaktadır. Bu yüzden, bu kısımda her iki grubun terimleri, birbirini izah eder tarzda getirilecek ve böylece hem konu anlaşılır kılınmış hem de günümüzdeki kullanımlar gösterilmiş olacaktır.

a. Türk Dilinde İzâfet Kavramı

"Bir ismin mânâsını tamamlamak için evveline başka bir kelime getirmeye" izâfet³⁹ denir. Bir diğer târifte göre izâfet: "Bir mânây-ı husûsî ifâdesi için, bir ismi diğer isme rabt eylemektir"⁴⁰. Ahmet Cevat Emre ise izâfeti şöyle târif eder: "Bir ismin veya isim makamındaki bir kelimenin mânâsını mukârin kelime veya kelimelerle tahsîs veya itmâm etmek keyfiyetidir"⁴¹.

Cumhuriyet sonrası ve özellikle de günümüze yakın tarihlerde yazılan gramer kitaplarına baktığımız zaman yukarıda verdiğimiz tarzdaki târiflere rastlamıyoruz. Çünkü modern kaynaklarda izâfet "ad durumları" ya da "ad takımı" başlıkları altında ve isimler bölümünde işlenmektedir⁴². Bu eserlerde ad tamlamasının târifleri şöyledir: İki ya da daha çok adın bir araya gelerek oluşturdukları kurallı birlikteliktir⁴³. İki isim arasında iyelik ilgisi kurmak amacıyla oluşturulan takımdır⁴⁴.

³⁶ el-Ğalâyînî, *Câmiü'd-durûsi'l- 'Arabîyye*, s. 586.

³⁷ İbn Hişâm, *Şerhu Katru'n-nedâ*, s. 284.

³⁸ İbn Hişâm, *Şerhu Katru'n-nedâ*, s. 284.

³⁹ Mithat Sadullah, *Türkçe Yeni Sarf Ve Nahiv Dersleri*, Hrz. Tuncer Gülensoy, Mustafa Fidan, Ankara, Türk Hava Kurumu Basım Evi İşletmeciliği, 2004, s. 51.

⁴⁰ Ahmet Cevdet Paşa, *Tertib-i Cedid, Kavâid-i Osmânî*, Hrz. Esra Karabacak, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2007, s. 43.

⁴¹ Ahmet Cevat Emre, *Türkçe Sarf ve Nahiv Eski Lisan-ı Osmani Sarf ve Nahiv*, Hrz. Gülden Sağol, Ercan Şahin, Nurgül Yıldız, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2004, s. 118.

⁴² Bkz. Tahsin Banguoğlu, *Türkçenin Grameri*, Ankara, Türk Tarih Kurumu, 1986, s. 331; Haydar Ediskun, *Türk Dilbilgisi*, İstanbul, 6. Baskı, Remzi Kitapevi, 1999, s. 114; Nesrin Bayraktar, Yedigâr Ercan ve diğerleri, *Türk Dili*, İstanbul, Atlas Yayın Denetim, 2005, s. 194.

⁴³ Nesrin Bayraktar, Yedigâr Ercan, *Türk Dili*, s. 194.

⁴⁴ Haydar Ediskun, *Türk Dilbilgisi*, s. 114.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/12 Fall 2013

Türkçede ad tamlamasında ikinci isim ana, birinci isim ise yardımcıdır. Bu yüzden bir ismin anlamını çeşitli anlam ilgileriyle tamamlamak istersek, o ismin başına yardımcı, tamamlayıcı bir isim getiririz. ‘Evin kapısı’ örneğinde ana öge “kapı”, yardımcı öge ise “ev”dir⁴⁵. Burada hedef evin değil kapının anlamını tamamlamaktır. Bu yüzden başına yardımcı olarak “ev” getirilmiştir. ‘Pencere camı’ örneğinde de ana unsur camdır. Pencere yardımcı unsur olarak camın mânâsını tamamlamak üzere getirilmiştir.

Türkçede izâfetin isme nasıl bir anlam kattığını daha iyi anlayabilmek için şu detaylı örneği buraya almakta fayda vardır: “*Ev kelimesi her ev için söylenen bir kelimedir. Bunun mânâsını tamamlamak için başına bir kelime getiririz. ‘Nihat’ın evi’ deriz. O zaman ev kelimesinin mânâsı umumilikten çıkmış olur, yani tahsîs ve itmâm edilmiş olur*”⁴⁶.

Bu îzahlardan da anlaşılacağı gibi ad tamlamalarında, birinci ada tamlayan, belirten⁴⁷ ya da katılan⁴⁸, ikinci ada ise belirtilen, tamlanan ya da katkı alan denir.

Osmanlı’nın son zamanlarında kaleme alınan eserlerde ise aynen Arapçada olduğu gibi izâfette ilk isme muzâf, ikinciye de muzâfunileyh dendiğini görmekteyiz⁴⁹.

b. Türkçede Ad Tamlamalarının Çeşitleri

Ad tamlamalarının çeşitlerine girmeden önce Türkçede sıfat tamlaması denilen bir tamlama çeşidi olduğu, ancak bunun Arapçadaki izâfetle bağlantısının olmadığı ifade edilmelidir. Çünkü sıfat tamlamaları Arapçada sıfat-mevsûf konusunda ele alınmaktadır. Nitekim klasik Türkçe gramer kitapları sıfat tamlamasına “terkîb-i tavsîfî” demişler ve bunun sıfat ve mevsûftan oluştuğunu söylemişlerdir⁵⁰. Bununla birlikte Arapçadaki lafzîizâfete karşılık gelen tamlamanın sıfat tamlamasının bir çeşidi olduğu kanaatindeyiz. Bu konu, ilgili bölümde gelecektir. Şimdi isim tamlamalarının çeşitleri îzah edilecektir:

b.a. Belirtili Ad Tamlaması: *Tamlayanın ilgi durumu eki yani ‘ın’ ve ‘nın’ eklerini, tamlananın da üçüncü tekil kişi iyelik ekini aldığı tamlamalara belirtili ad tamlaması denir*⁵¹. Bir başka tanım ise şöyledir: *Belirtileni kesin biçimde bilinen tamlamalara belirtili tamlama denir. Çünkü bu tamlamada belirtilenin ne olduğu konuşanlar tarafından kesin olarak bilinmektedir. “Geçen günkü yağmurda ‘komşunun bahçesi’ büyük zarar gördü” cümlesinde olduğu gibi*⁵². Bu izâfetlerde tamlayanın sonuna gelen ekler ismin durumuna göre değişiklik arz eder. Kapının zili, öğrencilerden bazısı, suyun akışı⁵³ gibi.

b.b. Belirtisiz Ad Tamlaması: *Belirteni söz söyleyen ve dinleyence belirli olmayan ve belirteni ile belirtileni arasında sürekli bir bağ bulunan takımdır.* Belirten ek almaz, belirtilen ise ‘i’ ekini alır. Ancak bu ek, ses uyumuna göre değişir. “Ev duvarı” derken “ev” söyleyen ve dinleyence bilinen bir ev değildir. Bir ev cinsidir. Ev ile duvar arasındaki bağlantı ise süreklidir.

⁴⁵ Haydar Ediskun, *Türk Dilbilgisi*, s. 114

⁴⁶ Mithat Sadullah, *Türkçe Yeni Sarf ve Nahiv Dersleri*, s. 51.

⁴⁷ Haydar Ediskun, *Türk Dilbilgisi*, s. 114;

⁴⁸ Tahsin Banguoğlu, *Türkçenin Grameri*, s. 331

⁴⁹ Bkz. Ahmet Cevat Emre, *Türkçe Sarf ve Nahiv Eski Lisan-ı Osmani Sarf ve Nahiv*, s. 119; Mithat Sadullah, *Türkçe Yeni Sarf ve Nahiv Dersleri*, s. 52; Ahmet Cevdet Paşa, *Tertib-i Cedid, Kavâid-i Osmâni*, s. 43.

⁵⁰ Bkz. Ahmet Cevat Emre, *Türkçe Sarf ve Nahiv Eski Lisan-ı Osmani Sarf ve Nahiv*, s. 137; Ahmet Cevdet Paşa, *Tertib-i Cedid, Kavâid-i Osmâni*, s. 46.

⁵¹ Nesrin Bayraktar, Yadigâr Ercan, *Türk Dili*, s. 194.

⁵² Fuat Bozkurt, *Türkiye Türkçesi*, İstanbul, Cem Yayınevi, 1995, s. 142.

⁵³ Haydar Ediskun, *Türk Dilbilgisi*, s. 115.

Çünkü ev cins ismi olduğuna göre ve her evin de duvarı olduğuna göre bu bağ sürekli olarak kalacaktır⁵⁴. “Ütü fişi”, “çocuk şapkası” gibi terkipler de bunun misalleridir⁵⁵.

b.c. Zincirleme Ad Tamlaması: *Ya belirteni, ya da belirtileni ya da her ikisi de birer isim takımı olan takımdır*⁵⁶. “Dil bilgisi kitabının kabı”, “okulun bahçe kapısı”, “Nuri’nin kız kardeşinin sokak elbisesi” gibi. İlk örnekte “dilbilgisi kitabı” belirtisiz isim tamlaması olup aynı zamanda belirten, “kabı” ise belirtilendir. İkinci örnekte ise “okulun” belirten, “bahçe kapısı” ise belirtisiz isim tamlaması olup “okulun bahçe kapısı” terkihi içinde belirtilen konumundadır⁵⁷.

b.d. Karma Tamlama: *Başında yada ortasında sıfat bulunan ad tamlamalarına karma tamlama denir*⁵⁸. “Mavi çocuk hırkası”, “devlet eski bakanı” gibi. Bu tür tamlamaların Arap dilinde karşılığı sıfat-mevsûf ilişkisi içerisinde değerlendirilir. Zira (وزير الدولة السابق-devlet eski bakanı) ifâdesinde “eski” anlamına gelen “السابق” kelimesi “devlet bakanı” terkîbinin sıfatıdır.

III. Arap Dilindeki İzâfet Çeşitlerinin Türk Dilindeki Karşılıkları

a. Mânevî İzâfet ve Türkçedeki Karşılığı

Daha önce izah edildiği gibi : “Mânevî izâfet, muzâfın sıfat olmadığı, muzâfunileyhinde bu muzâfınma’ûlu olmadığı izâfet çeşididir”⁵⁹. Türkçede bunlara karşılık gelen kavram “ad tamlaması”dır. Nitekim Arapça (باب الحديقة) terkîbi, Türkçeye ‘bahçenin kapısı’ diye tercüme edilir ki ‘bahçenin kapısı’ Türkçede bir ad tamlamasıdır⁶⁰. Yalnız bu isimlendirmede Türkçede şöyle bir farklılık söz konusudur: Arapçada muzâfunileyhinma’ûrife olduğu durumlarda bu tür bir izâfetin karşılığı Türkçede belirtili isim tamlaması olmaktadır. Yukarıda verilen örnekte bahçe, konuşanlar tarafından mâlûm olan⁶¹ bir bahçe olduğu için buna Türkçede “belirtili isim tamlaması” denir. Eğer muzâfunileyhima’ûrife değilse bu durumda böyle bir tamlamanın Türkçedeki karşılığı “belirtisiz isim tamlaması” olacaktır. (مفتاح بيت) terkibi Türkçeye ‘ev anahtarı’ olarak tercüme edilecektir ki ifâde Türkçede “belirtisiz isim tamlaması”dır. Çünkü belirteni söz söyleyen ve dinleyence belirli olmayan bir tamlamadır⁶².

Şimdi lafzî izâfetin çeşitleri ve bunların karşılıklarını ele alalım:

1. Zarfiyye: Bu izâfetin Türkçedeki karşılığı, belirtenin belirtilenin yerini gösterdiği tamlamadır. Türkçede bu tamlamanın özel bir ismi yoktur, ancak belirtisiz isim tamlamasının bir çeşididir. “Balkon sefası”, “meydan savaşı”, “deniz gezintisi” misallerinde olduğu gibi⁶³.

2. Beyâniyye: Bu izâfete Türkçede karşılık gelen izâfet belirtenin belirtilenin kaynağını ve neden yapıldığını gösterdiği izâfettir ki bu da belirtisiz isim tamlamasının bir çeşididir. “Çilek reçeli”, “göl balığı”, “zeytinyağı”, “kuzu haşlaması” gibi misaller bu türdendir⁶⁴.

3. Lâmiyye: Bu izâfetin Türkçedeki karşılığı bir nesnenin bir nesneyle gerçekten ya da varsayım olarak ilgisi bulunduğunu gösteren tamlamadır. Bu tür tamlamalar belirtili isim

⁵⁴ Haydar Ediskun, *Türk Dilbilgisi*, s. 115.

⁵⁵ Nesrin Bayraktar, Yedigâr Ercan, *Türk Dili*, s. 196.

⁵⁶ Haydar Ediskun, *Türk Dilbilgisi*, s. 123.

⁵⁷ Haydar Ediskun, *Türk Dilbilgisi*, s. 123.

⁵⁸ Nesrin Bayraktar, Yedigâr Ercan, *Türk Dili*, s. 197.

⁵⁹ İbn Hişâm, *Şerhu Katru’n-nedâ*, s. 282

⁶⁰ Bkz. Ahmet Cevat Emre, *Türkçe Sarf ve Nahiv Eski Lisan-ı Osmani Sarf ve Nahiv*, s. 119.

⁶¹ Haydar Ediskun, *Türk Dilbilgisi*, s. 114.

⁶² Haydar Ediskun, *Türk Dilbilgisi*, s. 115.

⁶³ Haydar Ediskun, *Türk Dilbilgisi*, s. 118.

⁶⁴ Tahsin Banguoğlu, *Türkçenin Grameri*, s. 334; Haydar Ediskun, *Türk Dilbilgisi*, s. 118.

tamlamasının bir çeşididir. “Ahmet’in kalemi”, “kitabın sahibi”, “çocuğun paltosu”, “geminin direği”, “tilkinin postu”, “Çorum’un leblebisi” gibi⁶⁵.

4. Teşbihîyye: Bu çeşit izâfet ise Türkçede “parmak üzümü”, “ekmek ayvası”, “dil peyniri” gibi belirtisiz isim tamlamalarıyla karşılık bulur. Birinci örnekte üzümün parmak gibi olduğu ifâde edilmekte, belirtilen belirtene⁶⁶, yani muzâfunileyhmuzâfına benzetilmektedir.

Türkçede bir de bunun tam tersi vardır ki bunun örneği, “şüphe kurdu”, “laf yağmuru”, “leylek katarı” gibi tamlamalardır⁶⁷.

Arapçadaki mânevîizâfetin karşılığı olarak Türkçede zincirleme isim tamlaması şeklinde tâbir edilen “okulun kapısının rengi” gibi tamlamalar da gösterilebilir. Şu kadar var ki bu durum Arapçada zaten kurulmuş olan bir izâfete bir kelimenin muzâf kılınmasıyla gerçekleşecektir. Örnek verecek olursak (باب المدرسة - okulun kapısı) terkîbindemuzâf (باب), muzâfunileyh ise (المدرسة) kelimesidir. Bu terkîbin başına muzâf olarak (لون-renk) kelimesi izâfe edildiğinde (لَوْنُ بَابِ الْمَدْرَسَةِ) “okulun kapısının rengi” şeklinde bir zincirleme isim tamlaması elde edilmektedir.

b.Lafzîizâfet ve Türkçedeki Karşılığı

Lafzîizâfetin Türkçedeki karşılığı bileşik sıfatlardır. Kendi içinde gruplara ayrılan bu sıfatları şöyle sıralayabiliriz:

1. İki isimden yapılmış “kepçe kulak”, “gagaburun” gibi sıfatlar.
2. Belirtisiz isim tamlaması biçiminde yapılmış “kahverengi”, “vişneçürüğü”, “kuşbaşı” gibi sıfatlar.
3. Bir isimle bir fiilimsiden yapılan “mirasyedi”, “haksever” gibi sıfatlar.
4. İki ya da daha çok sıfattan yapılmış “senli benli”, “içli dışlı” gibi sıfatlar.
5. Kurallı bileşik sıfat şeklinde yapılan “et kafalı”, “ikiyüzlü”, “içe kapanık”, “ağır başlı” gibi sıfatlar⁶⁸.

Bu tür sıfatlar, sıfat tamlaması şeklinde kullanıldıkları zaman aynen Arapçadaki lafzîizâfetin gördüğü işlevi görmektedirler. “Tatlı dilli adam”, “kalın kafalı insan”, “eli açık adam”, “haktanır kimse” gibi.

Sonuç

Her bir dilin kendine âit özel bir takım kurallarının, kullanımlarının ve istisnâlarının olduğu su götürmez bir gerçektir. Dolayısıyla bir dile âit bir kavramın ya da kuralın tam anlamıyla karşılığını başka bir dilde bulabilmek neredeyse imkânsızdır. Ancak bu durum diller arasında hiçbir benzerliğin bulunmadığı ve bir dili öğrenirken kişinin öz dilinden istifâde edemeyeceği anlamına gelmez. Bunu özellikle Arapça öğrenmek isteyen ve anadili Türkçe olanlar için söylemek daha da mâkuldür. Çünkü günümüz Türkçesinin temelini oluşturan Osmanlı Türkçesi ve bu Türkçenin grameri, özellikle de Osmanlı’nın son döneminde yazılmış gramer kitapları çerçevesinde düşünüldüğünde birbirine çok yakın görünmektedir. Zira kullanılan terkip ve terimler neredeyse aynıdır. Ancak, özellikle yakın dönemlerde yazılmış Türkçe gramer kitapları için aynı şeyi söylemek mümkün değildir. Çünkü bu kaynaklarda “Öz Türkçe” kullanmak sâikiyle yeni terimlerin türetildiği ve bunların işi daha da zorlaştırdığı görülmektedir.

⁶⁵ Tahsin Banguoğlu, *Türkçenin Grameri*, s. 334; Haydar Ediskun, *Türk Dilbilgisi*, s. 118.

⁶⁶ Haydar Ediskun, *Türk Dilbilgisi*, s. 119.

⁶⁷ Haydar Ediskun, *Türk Dilbilgisi*, s. 119.

⁶⁸ Haydar Ediskun, *Türk Dilbilgisi*, s. 153.

Olaya bir de Arapça öğretiminde elde edilecek istifâde yönüyle bakacak olursak mukâyeseli gramer çalışmalarının faydadan hâli olmayacağı âşikardır. Çünkü insanın düşünme ve anlama melekesi zihninde var olan alt yapıyla orantılı olarak artmakta ya da azalmaktadır. Bu noktada öğrencilere zaten bilmedikleri bir dili o dilin terimleriyle anlatmaya çalışmak dil öğretiminde yaşanan sıkıntıları katlamaktan başka bir netice vermeyecektir. Dolayısıyla bir dili öğretme pozisyonunda olanların evvelâ muhataplarının dilinde var olan gramer terimlerine vâkıf olmaları gerekmektedir. Söz gelimi “mübtedâ-haber” konusu işlenirken ilk yapılması gereken şey kanaatimizce bunların Türk dilinde “özne ve yüklem”e karşılık geldiğini anlatmaktır.

Bu noktadan hareketle yaptığımız bu çalışma neticesinde ulaştığımız sonuçları şöyle sıralayabiliriz:

1. Arap dilindeki isim tamlamalarında ilk gelen kelime olan muzâf, Türk dilindeki tamlamalarda ikinci sırada gelen “tamlanan” ögesine, Arap dilindeki izâfette ikinci kelime olarak gelen muzâfunileyh ise Türk dilinde ilk sırada gelen “tamlayan” ögesine karşılık gelmektedir. Bu farklılığı, Arap dilindeki mânevîzâfetlerin, iki kelime arasında mânâ itibariyle var olan, fakat lâfız itibariyle hafzedilmiş bulunan harf-i cerler vâsıtasıyla kurulması, buna mukâbil Türkçede eklerin kelimelerin başına değil sonuna eklenmesiyle izâh etmek mümkündür.

2. Arap dilindeki mânevîzâfetin karşılığı Türk dilinde “belirtili” ya da “belirtisiz” ad tamlamalarıdır.

3. Arap dilindeki lafzîzâfetin karşılığı Türk dilinde “bileşik sıfatlar”dır.

4. Türk dilinde, Arap dilinde varolanîrâb olgusu söz konusu olmadığı için izâfet konusu Türkçe gramerinde çok daha basit ve açıktır.

5. Türkçe konuşan bir kişinin Arapça bir izâfeti kurabilmesi için kendi dilindeki sıralamayı tam tersine çevirmesi, yani ters bir mantık yürütmesi gerekecektir. Nitekim yeni Arapça öğrenen bir kişiden “okulun kapısı” terkiibini kurması istendiğinde genelde verdiği cevap “مدرسة الباب- kapının okulu” şeklinde ters bir kurgu olmaktadır. Bu noktada, ilk etapta yapılacak alıştırmaların ezbere değil yazılı olarak gerçekleştirilmesi bu melekenin kazanılmasında yardımcı olacaktır kanaatindeyiz.

Netice itibariyle ülkemizde Arap dili ile uğraşanların genelde dil, edebiyat ve gramerle ilgili çalışmalara yönelmeleri sebebiyle⁶⁹ sayıları azınlıkta kalan bu ve benzeri Arapça-Türkçe mukâyeseli gramer çalışmalarının ve mukâyeseli ders takrirlerinin zamanla daha sistemli hâle gelip öğrenciler üzerindeki olumlu tesirlerinin görüleceğini ümit ediyoruz.

⁶⁹ Emrullah İşler, “Karşıtsal Çözümleme ve Arapça Öğretimi”, Nüşa Dergisi, Yaz Dönemi Sayı 2, 2002, s. 134.

Mukâyeseli İzâfet Tablosu		
Tamlama-İzâfet	Arap Dili	Türk Dili
Târifi	İki isim arasında, aralarına ikinci ismin ebediyen mecrûr olmasına sebep olan bir cer harfî takdir edilmek suretiyle yapılan bir nisbet...	İki ya da daha çok adın bir araya gelerek oluşturdukları kurallı birliktelik...
Öğeleri	بيت أحمد المضاف- المضاف إليه	Ahmed'in Evi Tamlayan - Tamlanan
Çeşitleri	Mânevîizâfet حديقة الجار جدار بيت Zarfîyye: عذاب القبر (عذاب في القبر) Beyânîyye: خاتم فضة (خاتم من فضة) Lâmiyye: (غلام زيد) (غلام لزيد) Teşbîhiyye: (لؤلؤ الدمع) (دمع كاللؤلؤ)	Ad Tamlaması (Belirtili-Belirtisiz) Belirtili Ad Tamlaması: Komşunun Bahçesi Belirtisiz Ad Tamlaması: Ev Duvarı Kabrin Azabı (Kabirdeki Azab) Gümüş Yüzük (Gümüşten Yüzük) Zeyd'in Kölesi (Zeyd'e Âit Olan Köle) Gözyaşının İncileri (İnci Gibi Gözyaşı)
	Lafzîizâfet حسن الوجه	Bileşik sıfat Güzel Yüzlü

KAYNAKÇA

- Ahmet Cevat Emre, (2004); Türkçe Sarf ve Nahiv Eski Lisân-ı Osmânî Sarf ve Nahiv, (Hrz. Gül den Sa ğ ol, Ercan Ş ahin, Nurgül Yıldız), Ankara; Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ahmet Cevdet Paşa, (2007); Tertîb-i Cedîd, Kavâid-i Osmânî, (Hrz. Esra Karabacak), Ankara; Türk Dil Kurumu Yayınları.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/ 12 Fall 2013

- BANGUOĞLU, Tahsin, (1986); Türkçenin Grameri, Ankara; Türk Tarih Kurumu.
- BAYRAKTAR, Nesrin, vd.,(2005);Türk Dili, İstanbul, Atlas Yayın Denetim.
- BİRGİVÎ, (1988); İzhârü'l-esrâr, (Hzr. Nevzat Yanık, SâdiÇöğenli), I. Baskı; Ankara; Y.y.
- BOZKURT, Fuat, (1995); Türkiye Türkçesi, İstanbul; Cem Yayınevi.
- CÂRİM, Ali ve Mustafa Emin,(2005); el-Belâğatü'l-vâdiha, Beyrut; Mektebetü'l-İlmi'l-hadîs.
- CİVELEK, Yakup,(2003);Arap Dilinde İ'râb Olgusu, 1. Basım, Ankara; Araştırma Yayınları.
- ÇÖRTÜ, M. Meral, (1998); Arapça Dilbilgisi Nahiv, İstanbul; Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfi Yayınları.
- EDİSKUN, Haydar, (1999); Türk Dilbilgisi, 6. Baskı,İstanbul; Remzi Kitapevi.
- ENBÂRÎ, KemalüddinEbulberekât, (1999);Esrâru'n-nahv, Thk: BerekâtYûsuf, 1. Basım, Beyrut: Dâru'l-Erkam.
- ĞALÂYİNÎ, Mustafa,(2005);Câmi'ü'd-durûsi'l- 'Arabiyye, Kahire;Daru'l-Hadîs.
- İBNÜ'L- HÂCİB, Cemaleddin Ebu Amr, (T.y); el- Kâfiye, İstanbul;Fazilet Neşriyat.
- İBN HİŞÂM, Cemaleddin el-Ensârî, (2003); ŞerhuKatra'n-nedâ ve bellü's-sadâ, Beyrut; el-Mektebetü'l-Asriyye.
- İbrâhim Mustafa, (1959); İhyâü'n-nahv, Kâhire;Lecnetü't-te'lifve't-terceme ve'n-neşr.
- İŞLER, Emrullah, (2002); "Karşıtsal Çözümleme ve Arapça Öğretimi", Nûsha Dergisi, Yaz Dönemi, Sayı 2.
- Mehmed Zihni Efendi, (2008); el-Müntekabve'l-Muktedab (I-II), İstanbul; Marifet Yayınları.
- MOLLA CÂMÎ, Abdurrahman b. Ahmed, (T.y);el-Fevâidü'z-Ziyâiyye, İstanbul; Salah Bilici Kitabevi.
- Mithat Sadullah, (2004); Türkçe Yeni Sarf ve Nahiv Dersleri, (Hzr. Tuncer Gülensoy, Mustafa Fidan), Ankara; Türk Hava Kurumu Basım Evi İşletmeciliği.
- ZEMAŞERÎ, EbulkâsımMahmud b. Ömer, (1990); el-Mufassal fî 'ilmi'l-luğa, 1. Basım, Beyrut; Dâru'lhyâi'l-ulûm.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/12 Fall 2013

